

KARÁDI ZSOLT

„Emeld föl szívedet, nemzetem...”

Laudáció Dinnyés József posztumusz
Ratkó József-díjára

Karádi Zsolt főiskolai tanár, Dinnyés Józsefné,
Seszták Oszkár a Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Közgyűlés elnöke *Fotó: Varga Vanda*

Hol találkoztam vele? Miskolcon, a várban? Debrecenben, a Benczúrban? Az egyetemen? Érden, a szakosított építőtáborban? Vagy Pécsen? Tárnokon? Kaskantyún? Halászteleken? Sehoh és mindenütt. Mert Dinnyés Jóska a hetvenes-nyolcvanas években mindenütt ott volt. Füstös ifjúsági klubokban, KISZ-táborokban, kollégiumi alagsorok szükségből leválasztott zugáiban. Jött lobogó hajjal, egy szál gitárral; jelen-ség volt, a szabadság dalnoka. Énekelt és beszélt és hangja befészkelte magát a szívünkbe. Aki egyszer hallotta őt, sosem felejtí. Azok a számok aztán, amikor végre 1985-ben megjelenhetett a bakelit lemez, ismerősek voltak, valahonnan az

idő mélyéből, a fiatalság szertelen idejéből, a füstös ifjúsági klubokból, az építőtábori ebédlők viaszos vásznas asztalainak sokaságából, a kollégiumok sötét zugáiból.

Szaladj, ha akarod látni, fuss!
Kitört a fák forradalma!
Szaval a száműzött Március!
Jégkirályt lincsel a Tarna!

Március! Március! Március!
Lángok a barackfaágon!
Láng, lobogó lila láng! Fiúk,
dobjuk rá a nagykabátom!

Hallom ma is Utassy József *Hurrá!* című versét az ő előadásában és Hell István Jeszenyinnek ajánlott *Hajnali énekét*. És hallom a *Tiszta forrás, szép szó*, a *Hozz egy szál virágot* akkordjait is. Pillanatképek és hangfoszlányok a múltból. Azokból az időkől, amikor Bob Dylanre emlékeztető módon ő volt *Bob Dinnyés*, aki megállt a lelkes

diáksereg előtt és lefegyverző egyszerűséggel énekelt életről, szerelemről, hazáról, szabadságról. Akik akkor hallottuk őt, akik részesei voltunk a személyiségéből áradó elementáris hatásnak, s akik akkor nem tudtunk túl sokat a Kádár-kor cenzorainak ellene folytatott hadjáratairól, s nem ismertük életének vargabetűit, csak hallgattuk a *Karrier* című, pályáját elindító versfeldolgozását, amelynek refrénje, az „Ez ám a karrier” később elvált a műtől és ironikus szállóige lett, egyszerűen, akik akkor hallottuk őt, ma is *azt* a Dinnyést látjuk magunk előtt.

Később, amikor munkásságában nagyobb teret foglaltak el a magyar költészet remekműveinek feldolgozása, már kevesebbszer találkoztam vele. Akkor, amikor Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Arany János, Tompa Mihály, Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc, Babits Mihály, Juhász Gyula, Füst Milán, Márai Sándor, Radnóti Miklós, Áprily Lajos, Reményik Sándor, Illyés Gyula, Nagy László, Juhász Ferenc, Szécsi

Dinnyés József (1948 – 2021)

Margit, Buda Ferenc, Kalász László, Döbrentei Kornél, Ratkó József, Kartal Zsuzsa, Kormos István, Jékely Zoltán, Utassy József, Vári FABIÁN László, Csoóri Sándor, Bari Károly, Ágh István, Bella István, Váci Mihály, Serfőző Simon, Mezei Katalin, Baranyi Ferenc, Határ Győző, Szilágyi Domokos, Sinka István, Nemes Nagy Ágnes, Pilinszky János, Kányádi Sándor, Farkas Árpád, Finta Éva, Iancu Laura műveit zenésítette meg, s amikor a hitvalló magyar költészettel foglalkozott, Szenci Molnár Albert genfi zsoltárainak egy részét, illetve Huszár Gál 1560-ban kiadott énekeskönyvét dolgozta fel és jelentette meg CD-melléklettel, már csak a felvételeit hallgattam. Pályáján ekkor, a 2000-es évektől kezdve már nem csak énekes, daltulajdonos volt, hanem megszállott kultúraközvetítő is. Szabadiskolát alapított, hogy a fiataloknak beszéljen történelemről, zenéről, irodalomról. Azok a költemények vonzották leginkább, amelyek a magyarság sorskérdéseivel néztek szembe. Vallotta, emlegetve Tinódi Lantos Sebestyén és Balassi Bálint alakját, hogy az énekelt vers nemzeti műfaj. Felidézte: ha március 15. vagy október 6. táján fellép valahol, mindig elénekli a *80. zsoltárt* annak emlékére, hogy a protestáns honvédek ezzel a zsoltárral ajkukon tették le a fegyvert Világosnál. 1999-ben mondta magáról:

Margit, Buda Ferenc, Kalász László, Döbrentei Kornél, Ratkó József, Kartal Zsuzsa, Kormos István, Jékely Zoltán, Utassy József, Vári FABIÁN László, Csoóri Sándor, Bari Károly, Ágh István, Bella István, Váci Mihály, Serfőző Simon, Mezei Katalin, Baranyi Ferenc, Határ Győző, Szilágyi Domokos, Sinka István, Nemes Nagy Ágnes, Pilinszky János, Kányádi Sándor, Farkas Árpád, Finta Éva, Iancu Laura műveit zenésítette meg, s amikor a hitvalló magyar költészettel foglalkozott, Szenci Molnár Albert genfi zsoltárainak egy részét, illetve Huszár Gál 1560-ban kiadott énekeskönyvét dolgozta fel és jelentette meg CD-melléklettel,

„Emeld föl szívedet, nemzetem...”

„Költők között zenész, zenészek között költő vagyok. Népem egyharmada szülőföldjétől megfosztottan, más népek fennhatósága alatt él. Önmagam veszteném el, ha a világlízlést képviselném és elfutnék nemzeti hagyományaim elől. A Balkán zenei stílusa nem szolgálja, az angolszász muzsika prozódíája megtöri nyelvünk ritmusát. Az utóbbi 300 évben a német zene, értékeivel együtt, elvetette, átigazította még népdalainkat is. A liturgikus egyházi latin zene, Istennek köszönhetően, csak a költészetre hatott, az ősi zenét meghagyta a népnek. Megmaradni magyarnak, hogy felismerjen az erre járó kíváncsi kultúrember, többszörös energiát igényel. Múltunkat átírták és tönkretették. Jövönket a környező népek elpusztításra ítélték. Megmaradnunk Európában csak következetes munkával lehetséges. Önmagunkat kell felmutatnunk az idő szentháromságának jegyében. Múlt – Jelen – Jövő – ezért élek és dolgozom. Gondolkodom költőként a zenészek között és írok zenét a költők között.”

Dinnyés József lelkemben ma is ott áll, szemben a fiatalokkal, kezében legendás gitárja, a rákötözött nemzeti szín szalag villog a fényben, ott áll valahol Miskolcon, Debrecenben, Érden, Pécsen, Tárnokon, Kaskantyún, Halászteleken, Erdélyben, s a Felvidéken, ott áll *az idő hegygerincén*, haját lobogtatja a szél, hangja legyőzi az Időt, midőn elkezd:

Emeld föl fejedet büszke nép,
Viselted a világ szégyenét.
Emelkedj magasba, kis haza,
Te, az elnyomatás iszonya.
Emeld föl, szívedet, nemzetem,
Lángoljon a világegyetem.